

BUDA-PESTA

18 Iunie st. v.

30 Iunie st. n.

Va esi joi'a si duminec'a.

Redactiunea: strad'a arbo-
relui verde nr. 12.

Nr. 45.

ANULU XIV.

1878.

Pretiuu pe unu anu 10 fl.

Pe 1/2 de anu 5 fl.; pe 1/4 de
anu 2 fl. 70 cr.

Pentru Romani'a 2 galbeni.

Consideratiuni ortografice.

(Urmare.)

• **Ratiuni pedagogice.** Fonetistii dicu, ca : *ortografi'a fara semne e grea. E greu de a inveti'a pe copii si pe straini limb'a româna cu ortografi'a fara semne etc.*

Déca ortografi'a româna fara code si corne e grea, apoi e grea numai pentru cei lenesi si idioti, — iera pentru altii nici decum.

Altu-cum se ne ierte fonetistii, — ortografi'a nu se face nici pentru copii, nici pentru straini, cu atatu mai puçinu pentru idioti : ci pentru natiunea româna.

Ortografi'a româna se invetia de români ca si de straini, de tineri ca si de betrani — in doue chipuri : adeca pe calea mecanica si pe calea scientifica.

Pe calea mecanica ori cine o invetia, de nu mai lesne, dar celu puçinu tocmai asi'a de lesne fara semne, ca si cu semne; — elu cuprinde cuvântulu asi'a dupa cum i se infaçisieza mai ântâiu, si prim'a intipuire ortografica i remâne pâna traiesce.

Asi'a când s'a introdusu dincóce de Carpati ortografi'a. Cipariana, toti români, tineri si betrani, barbati si femei, invetiati si neinvetiati, îndata au cuprinsu nou'a ortografi'a fara semne singuru pe calea mecanica; — si se credeti, ca pâna si femeile si copiii, cari nu se

ocupa serios de partea scientifica a ortografi'e etimologice, scrieau si cetiau cu multu mai corectu fara semne fonetice, decâtu multi fonetisti cu corne si code din diu'a de astadi !

Déca inse cineva invetia ortografi'a româna in modu scientificu, apoi atunci chiar ca sunt de prisos si cornele si coditiile.

Fonetistulu — dupa cum amu vedutu mai sus — inca trebuie se ia privire la fântân'a etimologica a cuvântulu, si trebuie se scia ca unde se schimba d. e. vocalele : a, e in : ä, ä, etc. — apoi consonantele : d, s, t — in : ð, ş, si ț etc. Éra déca scie, apoi nu mai are trebuintia de aceste corne si code; — si déca totusi le-ar mai folosi, apoi ast'a ar semenná cu procederea caletoriului pe calea ferata, care ar mai luá cu sine si unu cicerone, se-i arate drumulu.

De aci se vede, ca fonetistulu, cu sofism'a ratiunii sale pedagogice numai cade într'unu cerculu vitiosu, din care nu póte esi fara d'asi depune cornele si codele.

Apoi asiu vedé eu pe pedagogulu acel'a foneticu, in ce chipu va esplicá elu invetiace-lului seu gramatic'a fara u finalu, care e bas'a tuturor flexiunilor in genu, numeru si casu, in modu, timpu si persóna etc.? — in ce modu

va capacítá elu pe școlariulu seu, cá din „tot“ cum vine „totul“, „toată“ si „toți“? de unde a intratu *u* între *t* si *l*? — de unde *a* între *o* si *t*? — de unde coditi'a la *t*? — de ce se pune dupa „ț“ si unu „i“ la „toți“, la „Martia“ etc. iéra la „foița“ nu? — de ce se cetesce *peatra* si *toata* cá „pétra“ si „tóta“, — iéra : *dealbare*, *preambulu*, *coaliatu* etc. nu se póte cetí cá *délbare*, *prémbulu*, *cóliatu* etc.? — ce deosebire e între *é*, *ó* si *ea*, *oa*? cum vine din *oaea* pluralulu *oi*, si din *foaia* — *foi*? — cum din *rugatu*, mutându-se *u* în *iune* se face *rugacune* si nu *rugatiune*, iéra din *deputatu* — mutându-se *u* asemenea în *iune* —, totusi nu se face nici : *deputatiune*, nici „deputaciune“, ci „deputatiune“ séu chiar „deputație“ séu ambele dupa placerea domnului ministra?

Vedi bine, cá unde nu e cugetare, nu e nici consecintia; unde nu e gramatica, nu póte fi vorba nici de ortografia!

Numai din confusiunea ast'a fonetica ni putem esplicá unele aparitiuni fonetico-ortografice cá cele urmatóre, mai cu séma când din întêmplare se mai si perde peruc'a cu códa, d. e. *Fata de minister*, (facia de ministeriu, ori fét'a vr'unui ministru?), — *dama de carne* (se întielege cá cu coditia); — *epistola adresata la Buda* (Buzeu) *din cauda* (caus'a) *coditei* (coditiei) *a ajuns prin Blaj* (Blasiu) *la Buda in Ungaria*. Apoi *Foita* (sic) *dela „Romanulu“ nu e cá Foita* (nu scimu „foita“, ori „foița“) *de la „Tel. Rom.“* etc. etc.

Ce sè mai dicemu de : *cânta*, *mâna*, *fugi*, *boboci*? etc. Sânt aceste *cânta* ori *cântà*, — *mâna* ori *mânà*, — *fugi* ori *fugí*, — *boboci* ori *bobocí*? etc. Si *principii* (die Fürsten oder Grundsätze?), *cuscrii* (cuscrii si cuscrie), *copii* (copii si copie), *domnii* (domnii ori domnii?). Sânt tóte aceste fete ori fetiori?

Éta asiá dara dlór dela fonetica, v'ati însusitu pâna la unu locu etimologí'a fàra sè ve tieneti cu consecintia de ea! Ati luatú sarcin'a fonetismului, fàra sè vi ajungeti scopulu. Ati vrutu sè inlesniti instructiunea limbei — fàra de nici o ratiune pedagogica.

Copiii nostri invétia cu multa usiurintia alte limbi cu ortografie cu multu mai grele : cum e cea francesa, cea englesa, pâna si cea germana, slava, ungara etc. — de ce sè nu póta ei invetiá si ortografí'a propriei lor limbi si fàra semnele fonetice, ce numai li împedeca, iéra nu usiuréza calea?!

Dar ni se pare, cá nu disciplii, ci dascalii sânt pe cei ce nu-i taia capulu la ortografia.

Apoi strainulu — invetie si elu limb'a nóstra cea usióra, cum i invetiámu noi pe a lui cea grea! De ce sè ne facemu totu numai noi sluga lui dërloga?

Ratiuni economice. E destulu de cunoscutu, cá vechii Romani erau calculatorii cei mai reali, si în cestiunile economice întreceau si pe englezii cei cu sânge rece de astadi. Cu tóte aceste ei în inzestrarea cuviintiósá a ortografiei lor n'au crutiatu nimica. În locu de *senat* au scrisu *senatus*, în locu de *videm* — *videmus*, în locu de *prat* — *pratum* etc. Va sè dica, în locu sè lapede ceva din pronunciare, au mai adausu la ea câte dóue litere *us*, *um* etc.

Italianulu, în locu sè scría în dialectulu neapolitanu : *un uom buon*, mai bucuros a primitu pe celu prodigu alu florentinului *uno uomo buono* etc. Asiá francesulu, în locu de : *nu som*, *vu danse*, *el finis* etc. scríe *nous sommes*, *vous dansez*, *elles finissent* etc.

Tóte aceste s'au facutu si se facu din consideratiuni mai superióre si mai generóse ale sciintiei, ale însustirii limbei, ale perfectionării ortografice etc., unde avariti'a nu are locu.

Numai românulu fonetistu s'a vedíutu indemnatu de a fi mai mojicosu tocmai acolo unde nu trebue, — iéra unde póte fi cu dreptu cuvêntu mai crutiatoru, acolo e cu mân'a sparta. Elu d. e. eliminéza pe *u* finalu, care e simbolulu celu mai caracteristicu alu limbei române, care e bas'a si punctulu de mânecare a întregei gramatice, care în limb'a nóstra e aceea ce în limb'a latina *us* si *um*, în cea italiana *o*; elu ilu desereditéza din drépt'a lui moscenire, în favórea lipiturilor fonetice, sub pretecestu de economía.

Dar ce economía — rogu-ve! e aceea, când lapedati unu *u* finalu, si apoi încarcati cuvêntulu cu totu felulu de góngé, pe d'asupra si pe dedesubtu, d. e. : împartașiti, invățatura, înfașati, țaranește etc.

Ce economía mai póte fi aceea, când mai atâtaiu trebue sè scría cuvêntulu, apoi sè se rentórne *d'a capo*, cá sè puna córnelé si apoi iéra sè mai faca odata calea mánzului, cá sè puna si códele? Pâna atunci etimologistulu, mergându înainte, a mai scrisu dóue trei cuvinte cu *u* finalu cu totu.

Ce ar dice lumea de unu atare caletoru, care ajungându cu drumulu de feru pâna la prim'a statiune, s'ar mai întórce odata cá sè-si íea si bagagi'a, apoi inca odata cá sè-si mai íea cu sine si niscari servitori cari sè-i arate drumulu? De buna séma ar dice, cá e coptu pentru cas'a nebunilor. Caletorulu cu mintea in-

tréga între aceea a înaintatu cu trei statiuni înainte. Si vedeti, ast'a este ratiunea economica a fonetistilor cu semnele lor, ce incurca calea pe d'o parte si pe d'alt'a a cuvintelor. Pâna face fonetistulu 10 statiuni, etimologistulu a percursu deja 30 de statiuni, cu tóte cà la fia-care statiune a mai statu si pausatu câte ceva si în hatêrulu lui *u* finalu.

Fonetistulu nu gândesce nici aceea, ce perdere economica mai are si culegatoriulu de litere, care are sè adune tipariulu dintr'atâte litere, câte ceru semnele cornurate si codate? D'apoi corectur'a, revisiunea?

Slavii, cari — din antagonismu catra biseric'a ortodoxa — au primitu literile latine cele nepotrivite limbei lor, — precum sânt Cechii, Polonii, Croatii, Slovaci etc. — sânt cei mai necessitati de a recurge la semnele fonetice; dar totusi au avutu atât'a prevedere economica, încâtu le-au asemnatu locul numai d'asupra, nu si de desubtulu cuvintelor.

Ungurii cu ortografi'a lor eminentu fonetica s'au restrinsu pe lângă punctuatiunile d'a supra vocalelor, iéra consonantele derivate le-au formatu — nu cu ajutoriulu de coditie, ci mai bine prin compositiune, d. e. *szeszgyár*, *gyönyörűség* etc. Si atunci când literatii magyari lsi batu capulu, cà cum aru puté ei scrie si fara accente, cà sè nu fia siliti a se mai întórce spre ale pune pe d'asupra: românii fonetisti introducu semnele de amêndoue némurile.

Germanulu a preferitu d'a acumulé doue trei litere pentru espressionea unui sonu de consonanta derivata, decâtu sè fia silitu d'a se mai întórce spre a pune si pe dedesubtulu cuvântulu semne fonetice. D. e. elu în locu sè scria: „Wirtsaft“ cu coditia, mai bine mai adauga doue-trei litere si scrie *Wirtschaft* si merge înainte. Englezulu asemenea, pentru cà timpulu e moneta!

Fonetistii, din economi'a lor cea întortocata, mai bine mutiléza cuvintele, cà sè faca locu codârlelor: *đ, ș, ț*, decâtu sè conserve pe semi *i*, ce le immóia; si de aceea mai bine scriu: credința, ființa — în locu de *credinti'a*, *fiinti'a*. Si totusi, de economi buni ce sânt, în locu de *é* si *ó*, ce ocupa numai câte unu spaciu simplu, scriu *ea* si *oa*, ce cuprindu doue spacie, d. e. în locu: *céra frumósa*, scriu *ceara frumóasa*. Dupa teori'a fonetica unu semnu încornuratu póte schimbá sonulu lui *a* în „ă“, iéra unu accentu d'asupra lui *e* si *o* nu-lu póte straformá în *é* si *ó*, ci trebue scrisu *ea* si *oa*. Ai

vediu tu minune! Este asta ratiune economica? Este consecintia?

Ei numera câtă *u* finali, câtă *i* de lângă *d, s, t*? — câte accente de intonare d'asupra vocalelor potu economisá? — iéra de miile de córne la *ă, ă, etc.*, de nenumeratele códe la *đ, ș, ț*, — de *ea* si *oa* cele destulu de dese, cu cari încarca si incurca cuvintele, schimbându-le în totu momentulu, nici o grige n'au!

Se vede asiá dara lamuritu, cà pentru nimeni nu se potrivește asiá de bine proverbulu sântei scripture, cà *stracura tiéntiarii si inghitu camil'a*, — cà pentru fariseii fonetici.

(Va urmá.)

La mormêntulu surorii mele.

O! fericire dulce,
Ai disparutu usioru;
Lasându numai o cruce
Ardîndului amoru!

Grozava deșteptare!
Vaiu cum sè te descriu?
Durerea-mi este mare,
Si lacrami versu periu.

Strivita-su, si remasa
Pe sufletu-mi ranitu
C'unu velu ce greu m'apésa,
Cá stânc'a de granitu.

O Silvia în lume
Eu nu voi mai aflá,
De si sonorulu nume
Mai multe l'or purtá.

Mormêntu fara simtire,
Pastréza 'n sinulu teu
Pâna la rentalnire
Duiosu amorulu meu!

Cà 'n chipu de multiamire,
Ti-oiu pune floricele,
Culese cu iubire,
Udate 'n doru si jele!

Iulia Moldovanu.

Merulu fatalu.

— Novela istorica. —

(Urmare.)

Înse ast'a nu erá scrisu în cartea vieții! Speranți'a Pulcheriei nu se realizá.

Fecioru nu urmá. Nici alta fêta nu se mai nascu.

Pulcheria îngrigita tiênù consiliu familiaru.

— Un'a din dorintele mele cardinale este si aceea, sè vedu, eu séu voi, unificarea imperiului Ro-

manu, căci sfașierea nu duce la scopu. Sè tratămu cu Placidia de la Roma, si sè logodimū pe mititic'a noastră, cu mititiculu ei Valentinianu III.¹⁸⁾ Si acestia déca vor traí, vor moștení imperiulu întregu. Valentinianu e nepotulu nostru!

Asiá dícea Pulcheria.

Asiá s'a si întemplatu.

Casatori'a ímperatului a fost un'a din cele fericite.

Aprópe 20 ani trecura deja dela casatori'a lui si

lor reciprocu. Dar nici acésta fericire nu a fost scrisa în cartea vieții, n'a existatu pâna 'n fine.

Nu! căci satana, séu cine? s'a apropiatu cu merulu fatalu!

VII.

Merulu fatalu.

Sîntemu la începutulu finei istorióriei nóstre, si o spunemu din capulu locului, că finea e tragica!

Contele Suvalow.

afara de norii mai sus însemnati, alții abiá a mai turburatu viéti'a familiara ímperatésca. Acei nori ínse pe densesi i inspirá totu-de-una sè aprețieze cu atátu mai tare placerile si mângaiările vieții.

Pe lantíulu de auru, ce triplu ínfasiurá si contopiá aceste ânimi brave, nu s'a presintatu nici de cum atare rugina consumatóre, si diamantulu credinței pururea ímprumutá lumina si caldura amorului

Unu începutu asiá de splendidu si maretíu pentru Atenais-Eudoxia, s'a finitu cu o catastrofa cutriératóre!

Leontiu, tatalu ei, i-a spusu numai partea prima, suisíulu; éra partea a dóu'a, scoborisiulu, l'a retacutu, póte că nu l'a prevedíutu.

(Va urmá)

Georgiu Traila.

¹⁸⁾ Acest'a erá atunci de síese ani.

S A E O N U ?

Calindarul septemanei.

Dumin.	18 30	F. 2 d. R. ss. mm. Leontiū, Ispațiu.
Luni	19 1	s. ap. Iuda Tad. s. m. Zosima.
Marti	20 2	s. sț. m. Metodiū, c. p. Calist.
Mercuri	21 3	ss. mm. Iulian, Afrondisiū, Terențiu.
Joi	22 4	s. sț. m. Euseviū, s. m. Zinon.
Vineri	23 5	ss. mm. Agripina, Aristocleu.
Samb.	24 6	Nascerea pr. Ioan Botezat.

O excursiune „par plaisir.“

Lugosiu 21 iunie.

— Merge-vei la Ada-Kaleh?

Asiá se întrebau imediatu naintea rosaliilor rom. cat. români din Lugosiu si împregiuru.

Se întrebau, sciindu, că reuniunea filarmonica din Timisior'a va arangia în 9—10 l. c. o excursiune spre Băile Erculane, Orsiöv'a si cucerirea mai tinera a Austro-Ungariei: Ada-Kaleh; apoi la acésta excursiune si-a fost insinuat — fiindu tóte reuniunile de cântu din pregiuru invitate — si reuniunea româna de cântu din Lugosiu participarea.

Mai adaugându apoi si împregiurarea, că tacesele pentru asta excursiune erau numai 50% acelor ordinare, cine n'ar fi profitatu de ocaziune spre a puté vedé lini'a de curându deschisa Caransebesiu-Orsiöva?

Am premisu aceste, pentru de a se puté esplicá faptulu, că la excursiunea amintita amr participatu la 1500 de persóne: betrâni, barbati, juni, tineri de ambe secsele si din tóte unghiurile comitatelor Carasiu, Timisiu si Severinu.

Erá unu trenu imosantu acél'a, care în duminec'a rusaliilor rom. cat. la 7 óre deminét'a ajunse la gar'a Lugosifului.

Reuniunea nóstra româna bineventá pe timisioreni cântându devis'a reuniunii: „Sciinti'a cultivéza, cântarea nobilitéza. Culti si nobili a fi, eternu vom nisú.“

Timisioreni ne salutara cu propriulu motto, — si noi dupa stringerea mânilor — típu în *vargonulu* rezervatu.

Încá câte-va momente, locomotiv'a sufla remasilor unu adio, si noi, cântându mersulu: „Dulce-iviéti'a“, ne departámu.

Caletori'a pe síesu e puçinu interessanta pân' la Caransebesiu. Ací mai primiram unu numeru frumosu de participanti si apoi nainte prin regiunea atátu de romantica a Severinului.

Ici unu ríurelu, ce síerpuie când în drépt'a când în stâng'a drumulu de tíera; colé o culme pitóresca, de pe care unu ciobanu românu înundá cu doinele fluerului valea încântatóre, unde pascea turm'a sa.

Peste poduri artificióse, prin stânce plesiuge sparte, si patru tunele maestrosu facute de mân'a omenésca, când cu drumulu de tíera pe sub noi, când elu asupra nóstra, continuaramu calea, si nu puteamu din destulu admirá frumsetile atátu de variante ale naturei.

Precisu la 12 óre sîntemu în Orsiöv'a séu mai bine la gar'a Orsiövei, de unde, fiindu peste putintia a capetá o birja, plecaramu *per pedes*, în caldur'a clasica de atunci, cale cam $\frac{3}{4}$ óra pâna 'n orasiu.

Fia dísu în onórea românilor orsiöveni, ne-au primitu peste tóta așteptarea, asiá încátu, considerându împregiurarea că amu facutu de șcire de timpuríu, din acésta primire nici celu mai încarnatu optimistu n'ar fi pututu deduce, că acele partii sînt locuite si de români.

Dar la ce sè mai perdemu vorbe despre lucruri, cari nu avem sperantia d'a le mai puté face bune?!

Amu mâncatu — dupa cotituri de $\frac{1}{2}$ óra — ce si unde amu aflatu, déca amu aflatu pe bani buni, — si la óra precisata ne reafلامu pe nai'a „Karl Ludwig“, care ne facú cunoscuta insul'a dintre cracii Dunarei si trei tieri, Ada-Kaleh.

Cam 600 sute de persóne luara parte la acésta excursiune particularia.

Când ne vedíuramu plutindu pe apa, întonarâmu de pe budi'a naiei „Viforulu“, mai apoi încungiurându insul'a pe craculu dreptu, faciá cu gar'a Vêrciorovei, paméntulu României, cântaramu „Salutarea patriei“ între aplausele participantilor.

Debarcaramu apoi în craculu stêngu pe insula, unde sub conducerea afabilului corpu oficirescu începíaramu obiectele memorabile ale insulei.

Muri deruti, canale pline cu apa verde statuta, strade înguste pline de necuratienia, apoi o biserica óre când crestina, acum improvisata de moschée cu minaretu-i à la columbariu, case-bordeie si garduri de scânduri mai nalte de câtu casele si prinse cu cuie cam un'a peste alt'a — cá nimene sè nu póta strabate nici cu privirea în internulu îngraditureri, — în fine puçine tunuri si câte-va sute de glóntie pentru ele: éta totu ce amu pututu vedé.

De aci ne-amu întorsu la Orsiöv'a. La gara vedíuramu pe ministrulu de esterne alu României, dlu Cogalniceanu, care caletoriá la congressu. De si aveamu tóta caus'a a presupune, că cugeta la lucruri cu totul de alta natura, séu póte chiar pentru că scieamu acést'a, nu puturamu a nu-i cântá pe peronu „Tatarulu.“

În scurtu típu ne descarcara la gar'a bâilor erculane. Ací avuramu placut'a ocupatiune de a mesurá distantia dela gara pâna în laintru — cam 5 patrarie de óra — ér pe jos; si de aci datéza suferintiele apostolilor.

Încântati pâna la desperare de placerile de dí, în bái ne așteptá vestea pré imbucuratóre, că nu se mai afla nici macar unu cotu de chilia pentru nópte.

Asiá apoi si reuniunea nóstra, — cu tóte că s'a telegrafatu, si ni s'a apromissu cortelu gratuitu, — cá sè se umple cup'a placerilor, dupa ce a împacatu multu puçinu stomaculu, se puse a face experimente despre apesarea aerului în parculu de cura.

Nu se putea uitá destulu în vederea lunei argintie, la piscurile muntilor vecini cu stelele, vréndu nevréndu ni se închideau ochii de atát'a farmecu alu naturei, si nu aveamu nici unde siedé, căci si scaunele din parcu erau mai tóte ocupate de barbati si dame de etate diversa.

Ni se parea unu secolu acea nópte!

Cândva observamu, că stelele de catra orientu

cu încetul se rarescu; auror'a deminetii ni începù a suride, si éta ne delectaramu în resaritul sòrelui.

Diu'a de luni amu întrebuintiat'ò pentru scalde si escursiuni pe muntii din pregiurulu bâilor, si sér'a ne reafllaramu în salonulu de cura, la concertulu arangiatu de timisioreseni, în care si reuniunea nóstra avea sè cânte o piesa.

Ea cântà cu asta ocasiune chorulu lui Adam „Jeunesse parisienne“ (junimea parisiiana) în limb'a româna, cu unu succesu atâtu te grandiosu, în câtu aplausele generale si frenetice din partea publicului alesu si în majoritate neromânu nu voiau a încetá, si nici nu încetara, pân' ce — la cererea generala a publicului entusiasmata — pies'a se repetà. Unu lucru, ce timisioresenilor în piesele lor trei anterióre nu li s'a întemplatu.

Lasàmu aci sè vorbésca pèn'a unui neromânu, a redactorului fòiei „Neue Temesvarer Zeitung“, care în numerulu de duminec'a trecuta a numitei foi scrie: „Ungetheilte Anerkennung verdient auch der rumänische Gesangsverein von Lugos, der mit dem in der rumänischen Sprache erfolgten Vortrag des bekannten Chors von Adam „Jeunesse parisienne“ den Beweis lieferte, dass er trotz seines kurzen Bestandes tüchtiges zu leisten im Stande und von ernstem Kunststreben beseelt ist. Auch dieser Vortrag musste wiederholt werden.“

Si asià reuniunii nóstre i fu reservatu a cântá pentru prim'a óra, dar nu numai a cântá ci si a eşclá naintea unui publicu atâtu de numerosu si alesu, colo la marginea tierii.

Am vediutu cu ochii pe unu barbatu binemeritatu alu bisericeii si natiunii nóstre (Rvdiss. D. protp. G. Cr. d. Bel . . .), care nu ne-a parasitu pe unu momentu, cum cu sudori reci pe frunte aşteptá resultatu productiunii. Cu ânima palpitânda a petrecutu tóte fazele piesei, si viforulu de aplause i spuse, cà românu a eşclatu.

Cu ce superbia nobila în façia ni strîngea mâ-nile, uitându dimpreuna cu noi tóte fatigie, în ór'a bucuriei.

A urmatu apoi cina româna în restauratiunea lui Popoviciu. N'au lipsitu nici toastele la acésta ocasiune. Vreu a aminti' aci numai celu tiênutu pentru presiedintele reuniunii d. adv. Coriolan Brediceanu, care la tóte ocasiunile nu crutià ostenele nici sacrificie pentru ajungerea frumosului scopu, de a pune reuniunea româna alaturea reuniunilor contimpuréne ale altoru natiunalitáti, — apoi toastulu pentru I. Czeyka, neobositulu maiestru diriginte alu reuniunii.

Între cântári, glume si pocale petrecuramu aci pâna adêncu în nópte, si numai apropiarea dîorilor ne admonià, cà e timpulu de plecatu la gara pentru — returnare.

Amu plecatu apoi d'aci cântându, si cântându amu ajunsu în Lugosiu.

Ací ne salutaramu reciprocù cà la sosirea timisioresenilor.

Dupa ce presiedintele reuniunii timisioresene multumí presiedintelui nostru, accentuându, cà din numerósele reuniuni, pe câte le-au invitat, numai noi amu participatu, si cà se tiênu mândrii a avé o asià reuniune româna de colega, pe care póte contá la tóte împregiurările; ni strînsuramu înca odata mâ-nile si timisioresenii isi ocupara locurile pe trenu.

Între tonurile mersului „Dulce-i viét'a“ se îndepartara fratii din Timisior'a, — ér noi dupa aceea fia-care catra ale sale.

S. Popetiu.

Contele Suvaloff.

— La portretulu de pe pagin'a 292. —

Congressulu din Berlin atrage în momintele aceste atentiunea întregii lumi civilisate. Diplomatii adunati acolo a complaná cestiunea orientala sînt urmariti în toti pasii lor cu luare aminte de tóta lumea.

Unulu din principalii membrii ai acestui congressu este si contele Suvaloff, alu carui portretu îl publicàmu în nrulu de façia alu foi noastre. si care e actualulu ambassadoru alu Russiei la Londra.

Dênsulu, dupa Gorciacoff si Ignatieff, a caror portrete s'au publicatu deja în fói'a nóstra, este celu mai abilu diplomatu alu Russiei. S'a nascutu la 1828 în Petersburg, unde tatalu seu a fost maresialu alu curçii. Tinerulu Petru Andreeviciu Suvaloff întrà pe carier'a militara, si inaintà pâna la rangulu de generalu; înse nici odata n'a purtatu vr'unu comandamentu militaru, ci a servitu pe terenulu poliçiei, administratiunii si diplomatiei. Cà siefu alu poliçiei a facutu mari servicie țiarului, elu a descoperitu si aliant'ia secreta a nihilistilor.

Apoi fu tramisu la Londra cu missiunea d'a complaná unele nedumeriri ale Angliei în privint'ia estinderii Russiei în Asia Suvaloff indeplini ca atât'a succesu însarcinarea sa, încâtu mai reesi a produce si o casatoria între principele de Edimburg, Alfred, alu doile fiu alu reginei englese, cu unic'a fiica a imperatului Alessandru.

Rolulu lui mai nou e în viu'a memoria a cetitorilor nostrii. Scimu, cà la delaturarea unui resboiu între Angli'a si Russia dênsulu a contribuitu multu, — si astfel se póte considerá cà unulu dintre urdîtorii congressului actualu din Berlin.

Literatura si arti.

× **Cânteculu Gintei Latine, în traducere italiana** a aparutu în diariulu „Gazzetta di Napoli.“ Traducatorulu poesiei premiate este dlu Domenico Muti.

× **Dlu Vasiliu Maniu** a scosu de sub tiparu la Bucuresci o brosiura intitulata: „Studii asupra scrierii profesorului dr. I. Jung, intitulata: „Romanii si Români din țierile Dunarene“, — studii istorico-etnografice.“ Acésta scriere e estrasa din anele societáții academice române din Bucuresci, si — cà tóte lucrările dlui V. Maniu — ofere cetitorului unu magazinu de cunoscintie istorice.

× **Carti noue**: „Curcanii“, drama în 3 acte, de Gr. Ventura, Bucuresci, — „Utilitatea studiilor neolatine în Roman'ia“, de G. L. Frollo, Bucuresci.

× **Diuaristicu**: La Bacàu a aparutu „Curierulu de Bacàu“, — éra „Dorobant'ulu“ din Bucuresci a încetatu.

× **Diuaristic'a în Angli'a.** În presinte în Britania-mare si Irlandi'a aparu diuarie 151 de tóte dilele. Anume în Londr'a 20, în provincia 89, în Wales 2, în Irlandi'a 19 si în Jersey 1. Dintr'aceste 83 aparu dimineti'a si 68 sér'a. Dupa cuprinsulu lor politicu 67

sunt liberale, 41 conservative, 29 independente, 14 nu cuprind politica.

Biblioteca nationala parisiana contine pana acuma: tomuri 86,774 despre teologia catolica, 44,692 filologia, 289,402 jurisprudenta, 68,483 medicina, 441,846 istoria franceza si 155,672 poezia. Inse catalogisarea inca nu-i incheiata. Cu toate aceste si cifrele de mai sus facu sum'a de 1.100,000 tomuri, si torentele de carti cresce din anu in anu in mesura uimitore. In anulu 1876 s'au trimesu acestei biblioteci numai din Frantia 45,300 piese (esemplare din detorinta si reciprocitate) dintre cari numai 5100 au fost publicatiuni periodice, toate celelalte au fost carti si brosiure. S'au cumperatu 4565 carti. Afara d'acea s'au mai trimesu numai din Frantia 5027 publicatiuni de piese musicale.

Biserica si scola.

Memoria lui Siaguna. Esc. Sa arhiepiscopulu si mitropolitulu Miron Romanu a adresatu unu cerculariu catra toate oficiile protopresbiteriale din arhidieceasa, reflectandu-le, ca de cumva la ensasi diu'a aniversaria a repausarii fericitului seu predecesoru Andreiu br. de Siaguna, care in anulu acest'a cade in o di de vineri, 16/28 l. c., nu s'ar pute celebra indatinatulu parastasu cu unu concursu catu mai mare din partea credintiosilor: acel'a se se tiena duminica in 18/30 a l. c.

Pr. Ssa parintele episcopu Ioanu Metianu s'a rentorsu din visitatiunea canonica, facuta in partile Halmagiului, pe unde a lasatu suvenirile cele mai placute si s'a dusu la sedintiele consistoriului mitropolitanu.

Domnulu si Domn'a Romaniei au visitatu Asilulu „Elena Dorna“, unde au asistatu la esamele anuale. Elevele asilului au cantatu cu acesta ocaziune unu imnu in onorea Domnitorului, compusu de professorulu Bianchi.

Urmatorulu lui Andreiu Papp in presedintia consistoriului gr. or. romanu din Oradea-mare, se dice ca are se fia Rds. D. Iosifu Belesiu, actualulu protopopu alu Totvaradiei.

Costumul preotilor din Romania'a inca nu este regulatu. Amu impartesitu si noi, ca mitropolitulu-primatu a adresatu unu ordinu cerculariu preotilor din eparchia sa, invitandu-i a adopta noulu costum ce s'a statoritu de catra o comisiune. In acesta eparchia, si mai alesu la Bucuresci, costumulu nou s'a si introdusu; inse in celelalte eparchii nu, caci prelatii acestora, fiindu de convingerea, ca dupa legea bisericesca si regulamentele sinodului, cestiunea acest'a e numai de competinta sinodului, n'au permisu introducerea costumului nou. Intrunindu-se sinodulu actualu la Bucuresci, acest'a a numitu o comisiune, care se se ocupe cu regularea costumului preotilor de miru in tota Romania'a.

Societati si institute.

Canteculu Gintei Latine presintatu in Societatea Kisfaludyana. Impartesramu deja, ca redactorulu foi nostre a tradusu in limb'a ungresca poezia premiata la Montpellier a dlui V. Alecsandri. Acuma adaugemu, ca traducatorulu — voindu s'o introduca in publicitatea ungresca intr'unu modu catu mai demnu de marele nostru poetu — si-a presintatu traducerea in sedintia de la 26 l. c. a Societatii Kisfa-

ludyane, principal'a societate beletristico-estetica ungresca. Cu asta ocaziune Iosifu Vulcanu a facutu — petrecutu de atentziunea generala a membrilor si a publicului — antaiu istoriculu acestei creatiuni poetice, apoi a cetitu ensasi traducerea. Poezia a produsu efectu mare si autorulu a fost aclamatu. Directorulu celei mai raspandite foi beletristice ilustrate ungresci: „Vasárnapi Ujság“ numai decatu a si cerutu traducerea spre a o publica in foi'a sa, unde acea va si aparé.

Societatea de lectura a elevilor institutului de agricultura si silvicultura de la Ferestreu-Bucuresci, la 2 junie st. n. a serbatu a nou'a aniversaria a ei. Cu acesta ocaziune unii membrii ai Societatii cetira disertatiuni; alti declamara poezii de V. Alecsandri, Bengescu, Grecescu, Orasienu, Petrino, Scurtescu, V. A. Urechia si Iosif Vulcanu; corulu vocalu canta mai multe piese. Apoi se juca pies'a: „Intorcerea lui cucon Costica de la Paris“, comedia in 2 acte, de Bancovu. Dupa incheierea sedintiei s'a jucat: batuta, hora oltenesca si alte jocuri nationale. Petrecerea dura pana la 2 ore dupa miediuulu noptii, fiindu de facia unu publicu numerosu, intre ceialalti si dlu P. S. Aurelianu — atunci inca — ministru de agricultura. In fine adaugemu, ca presedintele Societatii e dlu Ilie Angelescu, ca societatea are 940 opuri in 1590 volume, si ca averea ei se urca la 10,800 de lei.

Ce e nou ?

Diet'a se va incheide duminica la 30 l. c. in cetatea din Buda de catra ensusi regele prin unu mesagiu de tronu. Alegerile noue se vor face cam pe la 5—20 augustu. Diet'a viitoare se va intruni la 15 octomvre.

Congressulu lucru in continuu. Cestiunea Bulgariiei e decisa in intielesulu publicatu de noi in nr. trecutulu. Cetatile Dunarene se vor demola, afara de Varna. Reprezentantii Romaniei si-au predatu memorandumulu.

O noua medalia romana s'a votatu in Camer'a Romaniei. Acest'a se numesce „Aperatorilor Independintiei.“ E de bronzu, de forma rotunda. Pe o parte a medaliei este stampatu in relief Geniulu Romaniei sub figur'a unei femei, radiemata de o sabia si tinendu o cununa cu man'a drepta ridicata, picioarele ei stau pe drapele, tunuri si puscii, in drept'a sa jos este aquila Romana, pe spatele seu in stanga unu angeru tinendu unu drapelu incununatu, in departare se vede luciulu Dunarei. Pe partea opusa a medaliei se afla stampate in relief inițialele Domnitorului, sub care este scrisu: „Aperatorilor Independintiei in resboiulu 1877—8.“ Intrég'a inscriptiune este ocolita de doué ramuri stampate in relief.

Numerulu trupelor russe in Romania'a. Unu corespondentu din Giurgiu alu diuarului „Orient“ stabilesece urmatoarea cifra despre totalulu armatei russe in Romania'a: 50,000 infanteria, 11,800 cavaleria si 12,500 artileria. Afara de aceste, mai sunt si alte trupe: geni, administratiune, pontonieri si marina, alu caror numeru se urca la 8000. Peste totu, trupele din Romania'a si Basarabi'a romana nu trecu peste 80,000 omeni.

Graciositati bulgaresci. Cetimu in „Resboiulu“, ca la Rusciucu unu comerciantu romanu i se

luà 50 napoleoni, cá sè scape din închissórea judecatorilor bulgari, la cari singuru reclamase contra altui bulgaru; întrebându: ce fel de dreptate este aci? — cultii judecatori i respusera, cá déca e Românú, sè mérga în Români'a cá sè reclame si sè fia mai bine judecatu. Totu în Rusciucu, neguțiatorii bulgari cerura generalului rusu cá sè gonésca pe toti ceialalti neguțiatori straini, între cari erau mai cu séma români.

Sesonulu bâilor se afla la culme. Raporturile ce vinu din mai multe parti, anuncia, cá numerulu óspetilor pretotu-indene e mare. Astfel aflâmu, cá la Mehadia óspetii s'au urcatu deja aprópe la 900. Usâmu de acésta ocașiune, spre a rugá pe cetitorii nostrii, cari petrecu pe la bâi, sè binevoiesca a ni tramite niste schitje scurte.

Sabi'a lui Hasan pasia. La predarea orasiului Nicopoli în mân'a generalului rusu Krüdner, comandantulu orasiului, Hasan pasia, înmanuà sabi'a frumosu împodobita cu pietre scumpe generalului baron Krüdner. Acest'a o dete în pastrarea unui cazacu, care se aflá la spate-i, si dupa obicei, luà pe inamiculu învinsu si petrecú cu elu pâna sér'a. Generalulu rusu uitá de sabia. Sér'a, voindu s'o véda, o cautá în sus si în jos, dar însedar. Sabi'a si cazaculu perisera. Ce sè-i faci? Nu erá de vina bietulu cazacu, ci pietrele scumpe cari i furasera ânim'a, si astfel o vëndú unui tramisu militarú strainu cu pretiulu de 400 ruble. Cazaculu nostru isbuti sè cumpere si pe cei de lângá elu, cá sè nu spuie cá elu a primit'o si astfel o putú vinde în buna pace. Mai târdiu, când sabi'a lui Hasan pasia erá departe în Germani'a, tramisulu militarú spuse cá elu a cumperatu sabi'a de la unu cazacu, credîndu cá acest'a a gasit'o.

Parisulu subpamênteanu. La proiectarea prefecturei Seinei, sub uriasia urbe Paris se vor construi cai ferate. Curtea centrala a calei ferate va fi sub gradin'a palatului regalú siepte metri afundu si d'acolo va comunicá pe trei linii, statiunandu la tóte locurile mai însemnate ale Parisului. Statulu subventiunezá acésta întreprindere cu 106 milióne franci.

Numai 17,020 hoteluri. Unde? Ce mai întrebati. În Paris. La numerarea mai recenta prefectur'a polițiana a constatatu, cá în Paris sânt hoteluri 110 de rangulu primu, 510 d'alu doile, 7900 d'alu treile si 8700 hoteluri garnis.

Advocatu nou. Dlu Georgiu Murariu, vice-notaru r. la judecatori'a districtuala din Lugosiu, a facutu dílele trecute censura advocatiála în Budapesta.

Sciri merunte. Siahulu Persiei, care de mai multu timpu petrece la Paris, dílele aceste se va rentórcé de acolo, pe la Viena. Dlu C. F. Robescu, directorulu generalu alu telegrafului si poștei române, care a represintatu Români'a la congressulu postalú din Paris, fu numitu de guvernulu francesu cavaleru alu „legiunii de onóre.“ — La Bucureșci a arsu fabric'a de pesmeti rusésca din valea Cotrocenilor, daun'a e mare, dar fabric'a a fost asigurata la 200,000 lei.

Suvenirea mortilor.

Marele logofet I. C. Balacénu a încetatu din viétia la Nizza (Francia) la 11 aprile st. n., în etate

de 80 ani. Osemintele repausatului transportate la București, se înmormântara acolo la 25 l. c.

Tiner'a regina a Spaniei, pe care iubitorulu ei barbatu Don Alfonso numai în érn'a trecuta a condus'o la altaru, a muritu în Madridu la 26 l. c. A tráitu numai 18 ani.

Ghicitura de litere

de Emilia Popu n. Marcusiu.

Um usgtepvm'c oge bzneg
Gvc u'c tgenmucvz :
Co tgusncv'a ege ocm uezosc
Cpitznz egnz ocm eztecvz !

Pmem pz guvg pmog'p nzog,
Ug ug hm umovmvz
Cumc oznmcomvz ec ompg
Cumc hgtmemvz !

Mrumhz Zznepz.

Deslegarea ghiciturei numerice din nr. 39:

„Steau'a României.“

Bine au ghicit'o dómnele si domnișórele: Cleopatra Dimbu, Lucretia Munteanu, Eleonora Popescu, Rosa Farcasú, Fabia Damsia, Emilia Andrea, Sofia Cerniciu, Nina Popu, Maria Crisianu, Angelica Muresianu.

Ne rugâmu de onorab. nostru publicu sè binevoiesca a-si rennoi de timpuriu abonamentele, cá sè nu fimu siliti a întrerumpe espedarea foii.

Tiéndendu contu de continu'a inmultire a spriginului cu care sântemu onorati, vom scóte „Familia“ si de-acuma înainte de dóue ori pe septemâna, si în semestrulu viitoru vom dá suplimente din când în când la nrulu de joi, si numai de la partinirea publicului va atêrná cá si acelu numeru sè contiêna totu-de-una o cóla întréga cá celu de duminéca.

Pretiulu de prenumerațiune remâne celu vechiu însemnatu în fruntea foii nóstre.

Abonamintele se platescu înainte.

Colectantii vor primí dupa 5 esemplare unulu gratis.

Nr. 8 alu „Siedietórei“ conține urmatórele materii: Tênguirea fetei bebrâne, versu de Ionu Jarca june în Trie, — Unele si altele dela sate, de Florianu Selagianu, plugaru în Trie, — Dicatoré române din Selagiu, culesé de Simion Rotaru, adj. notar., — Înca unu respunsu la „Numele straine a vitelor“, — Cântece poporale din Ardealu, de pe la Tilisca, culesé de B. Iosofu, — Ce e nou în tíera si lume, — Hodoroscu si Troscu, — Cimilituri, de F. A. Ciumpescu.

„Siedietórea“ ese în trei septemâni odata. Pretiulu ei pe anulu întregu e 1 fl. 50 cr. Abonamintele se platescu înainte, si se primescu numai pe anulu întregu. Carturarii poporului sânt rugati a respândi fói'a acésta în poporulu nostru.

Proprietaru, redactoru respundietoru si editoru : IOSIFU VULCANU.